

RÉSUMÉS - ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

E. ΤΣΙΤΣΙΜΠΑΚΟΥ-ΒΑΣΑΛΟΥ, *Στησίχορος, «Γηρυονής», S 11.5-26: το δίλημμα του Γηρυόνη.*

Κύριο θέμα της εργασίας αυτής αποτελεί η σύγκριση του διαλόγου του Γηρυόνη και του Μενοίτη (Στησ. *Γηρ.* S 11.5-26) με τον διάλογο του Σαρπηδόνα και του Γλαύκου (*Ιλιάς*, Μ 322-28). Σημείο αναφοράς αποτελεί το θέμα της αθανασίας και της αιώνιας νεότητας, που από κοινού προσεγγίζουν οι δύο ποιητές.

Μια τέτοια αντιπαραβολή όμως θέτει το καίριο ερώτημα της σχέσης των δύο δημιουργών και των ποιητικών ειδών που αντιπροσωπεύουν και προϋποθέτει τη διερεύνηση δύο θεμελιωδών θεωριών, που αναγνωρίζουν τον Στησίχορο είτε ως άμεσο συνεχιστή της ομηρικής επικής παράδοσης σε λυρική, βεβαίως, μορφή, είτε ως κληρονόμο μιας αδιάκοπης επικο-λυρικής ποιητικής παράδοσης, οι ρίζες της οποίας φτάνουν ίσως και μέχρι τους ινδοευρωπαϊκούς χρόνους.

Η θέση που διατυπώνεται στην παρούσα μελέτη είναι ότι οι δύο παραπάνω θεωρίες δεν αλληλοαποκλείονται κατ' ανάγκη και ότι, εφόσον τα ομηρικά έπη αποτελούν τη μοναδική αποκρυσταλλωμένη μορφή της προ-ομηρικής λογοτεχνίας, η επιχειρούμενη συγκριτική προσέγγιση αποκτά εύλογη νομιμότητα.

Η αντιπαραβολή του λυρικού κειμένου με το επικό υποδεικνύει τις δομικές και τις συνακόλουθες νοηματικές διαφορές των δύο κειμένων. Το κοινό εστιακό σημείο αποκτά διαφορετική βαρύτητα: στον επικό διάλογο γίνεται μέσο κατάδειξης των περιορισμών της ανθρώπινης φύσης και ενίσχυσης του πολεμικού φρονήματος, ενώ στον λυρικό διάλογο γίνεται αναπόσπαστο μέρος τόσο της βιογραφίας όσο και της ηθογραφίας του ήρωα.

Αυτές οι αποκλίσεις στην προσέγγιση ενός κοινού θέματος θεωρούνται, τέλος, ενδεικτικές του ιδεολογικού χώρου στον οποίο κινούνται οι δύο ποιητές.

R. ZAMAROU, *Inversion des choses et changement dans la «Médée» d'Euripide.*

Le présent article tente de prouver, par des exemples choisis à cet effet, que dans la *Médée* existe une inversion continue du destin de Médée et de Jason, inversion violente aussi bien qu'ironique, qui constitue un axe majeur et antithétique autour duquel évolue toute l'action de la tragédie.

De plus, notre article vise à démontrer que ce changement continu des rôles et des conditions de Médée et de Jason, qui se présente principalement dans le conflit des deux époux, ne pourrait prendre fin que dans les limites de la culture d'Athènes, où l'héroïne trouve finalement refuge.

H. A. ΚΑΠΕΤΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Η «στρατηγία» στην Αθήνα μετά το 250 μ.Χ.*

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται τη στρατηγία ή το αξίωμα του στρατηγού επί τα όπλα στην αρχαία Αθήνα κατά την περίοδο από το 250 μ.Χ. ως τη βασιλεία του Κωνσταντίνου, και βασίζεται κυρίως σε μαρτυρίες των εφηβικών καταλόγων από το 212 μ.Χ. κ.ε., που αναφέρουν τις εφηβικές αρχές (άρχων, στρατηγός, κήρυξ, κτλ.).

Αρχικό κίνητρο της μελέτης ήταν η μαρτυρία του Ιουλιανού ότι ο Κωνσταντίνος *στρατηγός έκείνων* (= Αθηνών) *ήξιου καλεῖσθαι* (*Εἰς Κωνσταντίνον*, 8c), που ερμηνεύθηκε διττώς. Δηλαδή, ότι ο Κωνσταντίνος έγινε στρατηγός επί τα όπλα ή τουλάχιστον άρχων επώνυμος των Αθηνών. Αν και ο Ησύχιος αναφέρει χειροτονημένο στρατηγό στην Αθήνα κατά τους χρόνους του, η μελέτη μας ερευνά την πιθανότητα έκλειψης της στρατηγίας από το 250 μ.Χ. κ.ε.: έτσι, κλίνουμε προς την άποψη ότι ο Κωνσταντίνος δεν έγινε στρατηγός επί τα όπλα ούτε άρχων επώνυμος των Αθηνών. Το αξίωμα *στρατηγός* είναι, μάλλον, κολακευτική παραχώρηση του Κωνσταντίνου προς τους Αθηναίους, ενώ προς τους άλλους παρέμενε *ό βασιλεύς*. Παλαιότερα, ο βασιλεύς ονομαζόταν και στρατηγός, και ο τίτλος αυτός σήμαινε και τον ανώτατο άρχοντα της πόλης. Συνεπώς, η ανάληψη του τίτλου *στρατηγός* (των Αθηνών) από τον Κωνσταντίνο συμβαδίζει με τη σημασία του δημοκρατικού ανώτατου άρχοντα, ενώ ο τίτλος βασιλεύς απηχεί ίσως την τυραννία, τουλάχιστον στους τότε Αθηναίους.

SOFIA KOTZABASSI, *Un discours inédit de Nikephoros Chrysoberges adressé à Konstantinos Mesopotamites.*

L'auteur publie et commente un discours de Nikephoros Chrysoberges adressé à Konstantinos Mesopotamites, daté entre les années 1192/93-1195. L'édition a été établie à partir des manuscrits Escor. Y. II. 10 et Vind. phil. gr. 321.

ΑΝΤ. ΤΣΑΚΜΑΚΗΣ, *Ένα άγνωστο κείμενο «περί κωμωδίας» του Θεοδώρου Ρεντίου.*

Η πραγματεία *περί κωμωδίας* του Θεοδώρου Ρεντίου του Χίου, που εκδίδεται για πρώτη φορά από τον αυτόγραφο κώδικα Monac. gr. 456 (περ. 1580) συμπληρώνει την εικόνα μας για το έργο του ουμανιστή συγγραφέα, καθώς

και για τη φιλολογική του ενημέρωση και δραστηριότητα. Αντιγράφοντας ή παραφράζοντας αρχαίους και σύγχρονους του συγγραφείς (κυρίως τον Αριστοτέλη και τον J. C. Scaliger) ο Ρέντιος δημιουργεί ένα κείμενο που χαρακτηρίζεται από έλλειψη πρωτοτυπίας και αντιφάσεις, και ενδιαφέρει περισσότερο τον ιστορικό της φιλολογίας.

X. ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ, *Αναφορά σχετικά με τα ελληνικά χειρόγραφα στην 'Αγκυρα και παρατηρήσεις στους κώδικες ΕΦΣΚ 10, 62 και 132.*

Στην 'Αγκυρα φυλάσσονται σήμερα δύο συλλογές ελληνικών χειρογράφων: τα χειρόγραφα του Μουσείου του Κάστρου (περιγραφή Α. Deissmann και Ν. Α. Βέη) και τα χειρόγραφα του Ελληνικού Φιλολογικού Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως (περιγραφή Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Δ. Σάρρου και Ρ. Moraux). Μια τρίτη συλλογή, τα χειρόγραφα του Ελληνικού Γυμνασίου Αγκύρας, τα οποία φυλάσσονταν στη Μητρόπολη (περιγραφή Δ. Κλημεντίδη), καταστράφηκαν από πυρκαγιά το 1916. Τα χειρόγραφα του Μουσείου του Κάστρου βρίσκονται σήμερα —από το 1973— στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Τουρκίας στην 'Αγκυρα· ενώ η παραγγελία μικροταινιών από τα ανωτέρω χειρόγραφα είναι δυνατή, η άδεια για να εργαστεί κανείς με τα χειρόγραφα, καθίσταται, εξαιτίας μιας σειράς γραφειοκρατικών διαδικασιών, αβέβαιη. Στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Τουρκίας πρέπει να φυλάσσονται, αν λάβει κανείς υπόψη του τις πληροφορίες του Ρ. Moraux, 68 ελληνικά χειρόγραφα. Τα χειρόγραφα του Ελληνικού Φιλολογικού Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως φυλάσσονται στην Τουρκική Ιστορική Εταιρεία στην 'Αγκυρα, όπου είναι προσιτά σε κάθε ερευνητή· η παραγγελία μικροταινιών είναι δυνατή. Στη βιβλιοθήκη της Ιστορικής Εταιρείας φυλάσσονται σήμερα 126 ελληνικά χειρόγραφα. Στη συνέχεια ακολουθούν παρατηρήσεις στους κώδικες ΕΦΣΚ 10, 62 και 132, σχετικά με έργα του Σεβαστού Κυμινήτη (1630-1702).

ELLI PHILOKYPROU, *Le dialogue des narrateurs dans le «Double Livre» de Dimitris Charzis.*

L'un des axes du *Double Livre* de Dimitris Chatzis est la relation entre les deux narrations —de Kostas et de l'Écrivain— qui semblent évoluer inversement l'une de l'autre. La narration de Kostas mène du silence au discours, tandis que la narration de l'Écrivain va du discours au silence. Le dialogue narratif qui se déroule, place ainsi le *Double Livre* à côté d'autres œuvres de son temps, telles que *Cités à la dérive* de Stratis Tsirkas et *Le Coffre* d'Arís Alexandrou, mettant à mal la toute-puissance de l'écrivain qui caractérisait un grand nombre d'œuvres en prose de la génération dite des années 30. A travers ce dialogue, le *Double Livre* semble proposer comme présupposé et résultante de la narration le double enseignement du narrateur et du narré.

AP. E. VAKALOPOULOS, *Nouveaux renseignements sur le commencement de la Révolution grecque de 1821 dans le Péloponèse, tirés de trois rapports du consul général de la Russie à Patras.*

L'auteur de cette article signale l'importance de trois rapports du consul général de la Russie à Patras, Jean Vlassopoulos, pendant la Révolution grecque de 1821, publiés à Moscou dans le tome IV (XII), série II, sous le titre «Politique extérieure de la Russie au 19ème et au commencement du 20ème siècle».

Les rapports ci-mentionnés donnent des renseignements intéressants sur les premières actions et opérations militaires des insurgés dans le Péloponnèse durant les mois de mars et d'avril 1821.

NOTES

ELIE S. SPYROPOULOS, *Aristophane «Oiseaux» 879.* — Au vers 879 des *Oiseaux*, avec les mots: ...διδόναι... καὶ Χίοισι («...d'accorder... ainsi qu'aux Chiotés») nous avons une parodie méconnue d'Aristophane: le Comique, en ajoutant le nom des habitants de l'île de Chios à côté du nom des gens de *Νεφελοκοκκυγία*, ne reproduit pas une formule habituelle dans les prières publiques de la cité d'Athènes, comme soutiennent plusieurs éditeurs des *Oiseaux*, mais il substitue au nom des gens de Platées (*καὶ Πλαταιεῦσι*, cf. Hérodote 6, 111, 2), qu'on attendait, celui des Chiotés.

B. HENDRICKX, *Ποιοι εἶναι οἱ «θεληματάριοι» τοῦ 1261.* — Η μελέτη αυτή εξετάζει, με βάση τα κείμενα των Παχυμέρη, Ακροπολίτη και Γρηγορά και των Χρονικών του Μορέως και της Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως, ποιοι ήταν οι «θεληματάριοι» που βοήθησαν τον Στρατηγόπουλο να πάρει την Πόλη από τους Φράγκους το 1261.

Το 1204 οι Φράγκοι είχαν επιβάλει στους αγρότες εντοπίους, που ζούσαν γύρω από την Πόλη (μέχρι τη Συληβρία), ως «αγγαρεία», τη «φυλακή» των χωριών και την παραγωγή τροφίμων για την πρωτεύουσα. Εξαιτίας της παρακμής της Λατινικής εξουσίας, η γη σ' αυτά τα χωριά περνούσε —στην πραγματικότητα— στα χέρια των παροίκων, που είχαν μείνει εκεί και που συνεπώς απέκτησαν μια ανεξαρτησία de facto. Μερικοί από τους ορθόδοξους αυτούς αγρότες, που αρχικά ήταν οργανωμένοι από τους Φράγκους σαν «χωροφύλακες», συνέχισαν τον ένοπλο τρόπο ζωής τους με τους ίδιους αρχηγούς. Εν τέλει, αφού άλλοτε βοηθούσαν τους Λατίνους και άλλοτε τους Βυζαντινούς της Νίκαιας, ονομάστηκαν «θεληματάριοι», δηλαδή άνθρωποι απειθάρχητοι, που έκαναν ό,τι ήθελαν. Το 1261, όμως, βοήθησαν τον Στρατηγόπουλο. Ο Μιχαήλ Παλαιολόγος χάρισε στους αρχηγούς τους εύφορη γη, για να ενσωματωθούν εκ νέου στη Βυζαντινή αυτοκρατορία.

A. D. MAVROUDIS, «*L'Exégèse à l'Iliade*» (A 97-609) de Jean Tzetzes et les Scolies D à l'Iliade. — La recherche relative aux sources qu'a consulté Jean Tzetzes pour composer l'*Exégèse* à la rhapsodie A de l'*Iliade* avait abouti, déjà à partir de l'examen de la première partie (A 1-102) à la conclusion que le lettré byzantin s'inspire entre autres de ce que l'on appelle les Scolies D à l'*Iliade*. Cette constatation a été confirmée par le récent élargissement des sources de la seconde partie de l'*Exégèse* (A 97-609). Dans cet article, l'auteur étudie la présence de l'*Exégèse* à la rhapsodie A de l'*Iliade* et enrichit le catalogue des passages de Tzetzes qui proviennent des Scolies en question.

DANIEL J. JAKOB, *Notes sur Calvos*. — L'auteur de cet article commente sept passages des *Odes* de Calvos en liaison avec le thème de la connaissance de l'antiquité de la part du poète. Ce commentaire complète ou modifie ainsi les points de vue que formula Yannis Dallas dans son article «Παρεκβολές στις "Ωδές" του Κάλβου», *Δωδώνη* 19 (1990) 145-170.